

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 13 december 2007

MEDITATIE

Jezus' stamboom

Mattheüs is zijn Evangelie begonnen met een overzicht van het geslacht waaruit de Heere Jezus als mens geboren is. Eigenlijk is dit het geslachtsregister van Jozef (zie vers 16) en sommigen zien hier bezwaar in, omdat de Heere Jezus toch niet uit Jozef is geboren en deze zijn vader niet is naar het vlees.

De kanttekening op vers 16 lost dit bezwaar eenvoudig op. Er staat: Dit geslachtsregister wordt gebracht op Jozef, omdat het bij de Hebreëen niet gebruikelijk was de geslachtsregisters te brengen op de vrouwen, nochtans kan daaruit blijken, dat Christus is uit het geslacht Davids, omdat het bij de Joden gebruikelijk was in zijn geslacht te trouwen en Mattheüs in vers 1 getuigt, dat hij hier het geslachtsregister van Jezus Christus verhaalt. We geloven wel dat door deze kanttekening het bezwaar genoegzaam is opgelost. Nu we binnen korte tijd weer de geboorte van de Zaligmaker hopen te herdenken, willen we aan dit geslachtsregister eens wat meer aandacht geven. In

Het boek des geslachts van Jezus Christus.

Mattheus 1 : 1a

Gods Woord vinden we vele van die registers en we hopen dat u niet bij die Bijbellezers behoort, die om al die vreemde namen, ze maar overslaat of u mogelijk in verwondering afvraagt waar of dat nu goed voor is. Immers, een nauwkeurige beschouwing van die registers zal dikwijls allerlei bijzonderheden aan het licht brengen en dit geldt inzonderheid van de geslachtsboom van de Heere Jezus. Juist in de linie waarin de Heere Jezus geboren is, straalt de wijsheid, de barmhartigheid, de liefde en de genade Gods ons zo luisterrijk tegen.

In de dagen van het Oude Testament gaf de Heere dikwijls zeer duidelijke aanwijzingen uit welk geslacht de Messias te verwachten was. Reeds de gelovige vaders, welke de belofte

geschonken was dat de Messias komen zou, hebben in heilige geloofsverwachting naam na naam aan dit register toegevoegd. Op die belofte Zaligmaker was al hun hoop en verwachting gegrond. Zij hebben de belofte gelovig omhelsd en zijn door Hem alleen zalig geworden. Wanneer ze als arme en verloren zondaren en door de wet verbrijzelden voor God mochten invallen was het dat enige en ware Offerlam, waarin hun ziel rust kon vinden. Reeds aan Adam was de belofte van het vrouwenzaad gegeven.

Aan Abraham maakte God bekend, dat uit hem het zaad der belofte zou voortkomen. Na Abraham was de verwachting van Izak en na Izak van Jakob, die God zo duidelijk verkoor boven Ezau. En Jakob riep op zijn sterfbed uit: Juda, gij zijt het. Vervolgens kwam door goddelijke aanwijzing aan het licht, dat Perez de drager van het goud der belofte was. Zo zouden we door kunnen gaan. Na Perez volgde Esrom, na Esrom Aram, na Aram volgde Aminadab, na Aminadab Nahesson, na Nahesson Salmon, na Salmon Boaz, na Boaz Obed, na Obed Jessai of Isai, na Isai koning David enz.

Zo verrijst de stamboom voor ons der heilige linie als een wonderbaar gedenkteken van het geloof en verlangen der oude heiligen van wie de apostel schrijft: Zij hebben de belofte van verre gezien en geloofd en omhelsd. Door de twijgen van die stamboom heen laat van eeuw tot eeuw dit lied zich horen: Ach, dat Gij de hemelen scheurdet en dat Gij nederkwaamt. Een lied dat tot op de huidige dag nog zo'n weerklank vindt in het hart van Gods kinderen. 't Volk, dat drager mag zijn van het goud der belofte en gelovig uitziet naar de vervulling. Maar ach, die vervulling kan zo door 't onmogelijke heenlopen en ook zal de satan niet stil zijn om, indien mogelijk, de vervulling onmogelijk te maken. Het is niet te zeggen hoeveel aanvallen de vorst der duisternis in de loop der eeuwen op die stamboom ondernomen heeft.

Inhoud

86e jaargang

Nr. 11

- 1 Jezus' stamboom
- 3 Bijbelstudie: Abraham als voorbidder voor Sodom (2)
- 4 Achter de cijfers (1)
- 6 Evangelisch (1)
- 7 Lessen uit de kerkgeschiedenis: Stilgezet
- 8 Het grondvlak aan het woord...
- 9 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 12 Kerkdiensten

Steeds weer heeft hij getracht de takken er van af te kappen. Bijna geen tak aan die boom is aan te wijzen waarop die grimmige draak zijn tanden niet heeft gezet. Alles heeft hij geprobeerd om Gods raad ongedaan te maken en het met de belofte gekroonde geslacht te verderven. Nu eens wist hij de belofte dragers te verleiden tot schrikkelijke zonden en misdaden, hopen de hen voor God verwerpelijk te maken en de Heere te noodzaken Zijn belofte in toorn terug te nemen. Dan weer gebruikte hij het moordstaal om de linie te verbreken en zo heeft hij altijd in de volle wapenrusting van zijn helse vijandschap en arglistigheid tegen die heilige linie gewoed. Ja, ofschoon hij steeds ervaren moest, dat zijn aanvallen tevergeefs waren, gaf hij de strijd niet op. Denk slechts waartoe hij Juda verleidde, hoe Saul de spies naar David wierp, hoe Manasse diep wegzonk in zonde en goddeloosheid, hoe alle Joden volgens Haman moesten uitgemoord worden enz. En toch, alles was tevergeefs. De Heere Zelf heeft over die stamboom gewaakt. Nu eens was het de sterkte en wijsheid Gods en dan weer de genade Gods waarop de wapenen van de helse booswicht afketsten. Als het de duivel gelukte de vadersen tot zonden te verleiden, dan betoonde God, dat Zijn genade overvloediger was dan al hun zonden. Als de vorst der duisternis zich overwinnaar waande en het scheen dat het beloofde zaad met wortel en tak was uitgeroeid, dan bleek toch dat God nog een loot in veiligheid had gebracht.

Te allen tijde hield God Zijn beschermende hand over die linie uitgestrekt en hoe de duivel ook woedde en de hel zich in listen uitputte, maar God was overwinnaar in de strijd. Stevig was die boom geplant. Geworteld in het eeuwige welbehagen Gods. Dat welbehagen zou door Christus gelukkiglijk voortgaan. Daarom MOEST de Christus komen en de hele helle-macht heeft dit niet kunnen beletten. Gods beloften worden vervuld, ook in het leven van Gods kinderen. Zoals de Christus kwam in de volheid des tijds en ten spijt van alle werk des duivels, zo vervult God ook die beloften, waarop Hij Zijn volk doet hopen. Neen, duivel en helle-macht, zonde en ongeloof, vijandschap en onmogelijkheid kunnen dat ooit verhinderen.

Hoe satan ook woeden moge, maar Gods kinderen, de dragers der belofte, zijn 't volk des verbonds en 't volk van Gods eeuwig welbehagen. Neen, die boom zal Hij nooit laten ontwortelen en juist daar, waar alles van de mens is afgesneden, zal God Zijn genade doen uitspruiten en Zijn Zoon geven tot verzoening van de zonden en vrede met God. Daar leert dat volk zingen: Het is door U, door U alleen. Om 't eeuwig welbehagen. Ja, als we nog eenmaal een blik werpen op Jezus' stamboom, dan willen we zien welk een helder licht van genade de boom omstraalt en hoe een glans van Goddelijke zondaarsliefde ons tegenschittert.

Als we op de personen letten in de heilige linie, wat schittert Gods genade dan in volle glans. Wie was Abra-

ham? De zoon van de afgodendienaar Terah. Wat was er in hem om gemaakt te worden tot stamvader der belofte en tot vader aller gelovigen. Wie was David? 'n Eenvoudige schaapherder en toch, uit vrije genade is de Messias Davids Zoon geweest.

O, volk des Heeren, wie waart gij? Wat is uw afkomst? Uw vader een Amoriet en uw moeder een Hetietische, een geworpene op het vlakke des velds. In u zijn toch geen redenen om nu drager der belofte te zijn? Het is alleen genade en soevereine zondaarsliefde. Verder ontmoeten we in de heilige linie zelfs heidenen zoals Ruth de Moabietische en Rachab de Kanaänietische. Neen, de Messias zou Zijn rijk niet tot de joden beperken, maar ook uit de heidenen de Zijnen vergaderen. Al 't heidendom zal Zijn lof getuigen. Dienstvaardig tot Zijn eer. De voorzeggung hiervan ligt ook in Jezus' stamboom.

Ten laatste, als u deze stamboom beziet, dan blijkt dat het voorwaar geen onberispelijke heiligen waren die God deze eer waardig keurde. Zie eens op Juda, u kent hem toch uit de geschiedenis met Thamar. Verder ontmoeten we Rachab en u zult weten wie zij was voordat God haar begenadigde. En dan David. Bij zijn naam staat vermeld: David, de koning, gewon Salomo bij degene, die Uria's vrouw was geweest. Vergeet ook Manasse niet, wiens handen met bloed bevekt waren. Maar wat is Gods genade dan ook onuitsprekelijk groot, want deze zijn het, welke Jezus zich niet schaamde Zijn broederen te noemen. Deze allen mochten in Zijn

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. A. Moerkerken

Bijdragen van medewerkers en andere leden van de Emerituskas aan de Saambinder, worden geaccepteerd. De redactie aanvaardt geen aansprakelijkheid voor het gebruik van de afgedrukte berichten. De Saambinder wordt uitgegeven door de Emerituskas van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland, Postbus 608, 3440 AP Woerden.

Boeken ten recensie en meditaties aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie: ds. J. Verhagen, t.n.v. de administratie van De Saambinder, Postbus 608, 3440 AP Woerden.

Aanlevertijd:

Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,

e-mail: kbgg@cbgg.nl

Administratie van De Saambinder

Postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599,

e-mail: saambinder@advokliksafe.nl

Postbankno. 256686 t.n.v. de administratie van De Saambinder.

Advertenties € 0,70 per mm.

Familieberichten € 0,40 per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,

postbus 608, 3440 AP Woerden,

tel. 0348-489900, fax 0348-483599,

e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-

abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (vooruitbetaling)

voor Nederland: € 1,50 per halffjaar

(te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland: € 2,25 per jaar

Correspondentie-adres

Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker

1233 Leffingwell Av, N.E.,

Grand Rapids, Michigan,

U.S.A. 49505.

wonden vergiffenis vinden. Uit welken Hij is voortgekomen en hoe diep was dan ook Zijn vernedering en hoe laag is Hij afgedaald. O, de diepst gezonkene, de slechtste en de goddelooste kan en wil Jezus nog zalig maken. Hier straalt de genade uit in de heerlijkste glans. Hier hebben we 't sprekende bewijs er van dat de Zoon

des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was. Door Hem zullen hoeren en tollenaars ingaan in 't koninkrijk Gods. Ja, de farizeeërs en eigengerechtigden zullen zij voorgaan. Lezer(es), ook u?

Kloetinge,

ds. A.F. Honkoop

BIJBELSTUDIE

2

Abraham als voorbidder voor Sodom

Genesis 18:16-33

Valse rust

De Heere heeft dus aan Abraham meegedeeld dat Sodom en Gomorra zich rijp maakten voor het oordeel. Wat deed nu Abraham? Hij had dit kunnen doen, hij had kunnen zeggen: "Heere, dank U dat U mij dit hebt meegedeeld. U hebt gelijk, het is maar het beste dat die goddeloze steden worden omgekeerd en uitgerooid." En daarna had Abraham weer kunnen gaan zitten in de deur van zijn tent met de gedachte: "Wat erg toch voor die inwoners van Sodom en Gomorra." Zo doen veel mensen. Zij horen over de zonde, zij spreken daarover. Zij horen graag over de oordelen en spreken erover, zelfs met een zeker behagen. Zolang het tenminste over anderen gaat. En zij roepen: "Wat erg toch. Waar gaat het heen!" En dan verder? Verder niets! Daar houdt het dan mee op. Of zij komen onder het Woord Gods. Onder het Woord van genade, maar ook het Woord van oordeel en gericht. Ze vinden het waar en zij oordelen dat de predikant het weer goed gezegd heeft. En dan? Dan gaan ze weer over tot de orde van de dag. En ze leven rustig verder alsof er geen dood en oordeel aanstaande is. Wat kan een mens zich toch in slaap laten wiegen in een valse rust. Wat kan een mens toch slapen, terwijl hij weet dat het oordeel komt.

Abraham bleef staan

Weet u wat Abraham deed? "Toen keerden die mannen het aangezicht van daar, en gingen naar Sodom; maar Abraham bleef nog staande voor het aangezicht des HEEREN"

(vers 22). Dus terwijl die twee engelen doorliepen in de richting van Sodom, bleef Abraham met de Heere achter. Hij bleef staan voor het Aangezicht des Heeren. Hij keerde niet terug tot de orde van de dag. Dat wil zeggen dat het voor Abraham hiermee niet was afgelopen. Hij klemde zich als het ware aan de Heere vast. Hij bleef staan, zo staat er heel nadrukkelijk. Waarom staat dat er zo? Omdat dit de gewone gebedshouding was. Nee, Abraham kon het er niet bij laten. De oordeelsaankondiging die hij hoorde uit de mond des Heeren, leidde hem tot gebed. Het werd bij Abraham een aangrijpende gebedsworsteling. En daarin was Abraham zo groot, of beter gezegd, daarin was de genade

We lezen van Christus dat Hij voor de overtreders gebeden heeft. Abraham mocht het beeld dragen van de komende Christus.

Gods in Abrahams leven zo groot. Hier gaan we begrijpen, waarom Abraham te vinden is in de rij van "geloofshelden" uit Hebrëeën 11. Abraham bleef staande voor Gods Aangezicht. Mochten we zo eens leren staan voor dat Goddelijk Aangezicht. Staan voor Gods Aangezicht wil zeggen de schuld eigenen, de Heere rechtvaardigen en toch niet kunnen loslaten. Het wil zeggen heilig geweld doen op het Koninkrijk der hemelen. Het ontbreekt zo aan mensen die met Abraham staan voor Gods Aange-

zicht. We bidden wel, maar hoe bidden we? Onze gebeden zijn zo vormelijk, zo dor, zo gedachteloos, zo zonder inhoud. Abrahams bidden was worstelen. Kennen we dat worstelen met God? Alleen als we nood kennen! De nood van onze ziel, de nood van ons verloren leven, de nood dat we God kwijt zijn en Hem toch niet meer kunnen missen. De nood van land en volk, de nood van een kerk, die de Heere meer en meer verlaat, de nood van onze jongens en meisjes. Als er maar nood is, dan wordt het een worsteling in het gebed. Dan kunnen we niet meer loslaten. Dan blijven de gebeden niet vormelijk en inhoudeloos. Werd er toch meer geworsteld met God, zoals hier bij Abraham en zoals later bij Jakob in Pniël. Werd er ook door Gods kinderen meer geworsteld met God. Immers de geweldenaars nemen het Koninkrijk der hemelen met geweld. Ja, zegt u, maar het is geen nood in mijn leven; het moet nood worden. Wat doet u met die wetenschap? Ga ermee tot de Heere en smee of Hij Zelf de nood op uw hart wil binden. U moet ook dáárvoor bij Hem zijn.

Weet u wat hier zo'n wonder is? Dat de Heere niet weg ging. Die engelen liepen door naar Sodom, maar de Heere bleef achter. Hij gaf Abraham alle gelegenheid zijn worsteling te worstelen voor Zijn Aangezicht. Hij luisterde naar Abraham. O, dat wordt zo'n wonder op de school van het gebed. Dat de Heere er niet voor wegloupt, als arme zondaren uit de nood tot Hem roepen. Hij hoort de jonge raven als zij roepen. Zou Hij dan niet horen naar het gebed van een schuldig mens, die Hem niet kan loslaten en die zijn nood uitschreeuwt voor Hem?

Een aangrijpende gebedsworsteling

We lezen hier vervolgens over een aangrijpende gebedsworsteling. Voor wie heeft Abraham gebeden? Voor Lot! Toen hij sprak over die rechtvaardigen in Sodom, heeft hij ongetwijfeld aan Lot gedacht, ook al noemde hij diens naam niet. Hoe is het mogelijk, zouden we zeggen. Hoe had Lot zijn oom immers destijds behandeld? Lot had Abraham zoveel ondankbaarheid betoond. Bovendien, uit eigen vrije wil was hij naar Sodom gegaan. Hij had zelf voor Sodom gekozen en Abraham verlaten. En toch had Abraham Lot niet voor het verderf over. Want Lot was toch een kind van God, die zijn ziel kwelde in dat goddeloze

Sodom. Nee, Abraham heeft niet gedacht dat het nu eenmaal Lots eigen schuld was. Abraham mocht de minste zijn. En juist daarom was hij hier zo groot. Wij willen groot zijn, maar de Heere maakt Zijn kinderen klein. En juist in onze kleinheid, in onze verootmoediging, wordt Gods genade zo groot.

Voor wie bad Abraham nog meer? Hij bad zelfs voor Sodom. Hij had zelfs de Sodomieten niet voor het verderf over. Christus heeft het gezegd: "Zegent degenen, die u vervloeken, en bidt voor degenen, die u geweld doen" (Lukas 6:28). Genade maakt gunnend. Dan heeft men niet één medezondaar over voor het verderf. Is het u wel eens opgevallen wat onze Heidelbergse Catechismus zegt in Zondag 49 naar aanleiding van de bede "Uw wil geschiede"? "Geef, dat wij en alle mensen onze eigen wil ver-zaken, en Uw wil, die alleen goed is, zonder enig tegenspreken gehoorzaam zijn." Dat is een gebed om bekering. Bekering is immers het ver-zaken van eigen wil en het buigen onder Gods wil. Dus we horen in de Catechismus een gebed om de beke- ring van alle mensen. Genade gunt ze allemaal aan de Heere. Zo heeft Abra- ham gebeden voor Sodom. Hij heeft niet gevraagd of de Heere de stad maar wilde vernietigen, als Lot en de rechtvaardigen maar gespaard zou- den worden. Nee, hij heeft gevraagd of de Heere de stad wilde sparen. Matthew Henry zegt dat Abrahams gebed een gebed was om Sodom te

sparen. In dat verband merkt hij op: "Wij moeten de zonde haten, maar medelijden hebben met de zondaren, en voor hen bidden. God heeft geen lust in hun dood, en wij moeten die rampzalige dag niet begeren, maar hem veeleer afbidden." Calvijn zegt in zijn commentaar dat er zijn, die van oordeel zijn dat Abraham meer bezorgd was om het behoud van zijn neef dan om dat van de Sodomieten. Calvijn verwerpt echter die opvatting en stelt dat Abraham gedrongen werd door genegenheid om "zijn gebeden voor de Sodomieten tussenbeide te stellen". Abraham werd volgens Cal- vijn door medelijden met hen bewo- gen.

Abraham heeft geworsteld om zielen. Hij heeft voor de overtreders gebe- den. Vertoont hij hier niet het beeld van Christus? De Zaligmaker weende over Jeruzalem, hoewel Hij wist dat de stad Hem zou uitwerpen. Toch heeft Hij tot Jeruzalem gezegd: "Jeru- zalem, Jeruzalem! gij, die de profeten doodt en stenigt, die tot u gezonden zijn! Hoe menigmaal heb Ik uw kin- deren willen bijeenvergaderen, gelij- kerwijs een hen haar kiekens bijeen- vergadert onder de vleugelen; en gij- lieden hebt niet gewild" (Matth. 23:37). We lezen van Christus dat Hij voor de overtreders gebeden heeft. Abraham mocht het beeld dragen van de komende Christus.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Eckeveld

uitgave niet kenden omdat er hier en daar bezwaren waren tegen het opstellen van een landelijke statis- tiek. In ieder geval bestond er een zekere beduchtheid voor al te veel georganiseer en geadministreer. Daar ging het in de kerk toch niet om! Het is niet toevallig dat de Oud Gerefor- meerde Gemeenten, waar deze ten- densen altijd veel sterker waren, nog steeds geen landelijke statistiek heb- ben.

Geen ledental

In ieder geval was het zo dat in het eerste jaarboek bij acht gemeenten de opgave van het ledental ontbrak. En bij twee gemeenten maakten de cijfers wel duidelijk dat er niet meer dan een globale berekening had plaats gevonden. De gemeente Bar- neveld gaf 1300 leden op en 1800 doopleden, de gemeente Rijssen Wal 1200 leden en 1800 doopleden. Verder lieten de oorlogsjaren hun sporen na. Bij twee gemeenten, Bruinisse en Westkapelle, vermeldde het jaarboek- je "Kerkgebouw: verwoest".

Pas in de volgende uitgave kwam men met een overzicht van de ledentallen per classis. Er waren toen in totaal 61.090 leden en doopleden. Voor één gemeente (Ermelo aan de Beek) vormde het niet opgeven van het ledental een principiële zaak. Hoe was het immers David vergaan, toen hij het volk had laten tellen! Kennelijk ging men er aan voorbij dat in de Bij- bel (denk aan het boek Numeri) aller- lei tellingen van het volk Israël beschreven staan. Ook nadat de gemeente Ermelo aan de Beek in 1956 overgegaan was naar de 'uitgetrede- nen', weigerde men om ten behoeve van het kerkelijk jaarboekje van de Gereformeerde Gemeenten in Neder- land het aantal leden en doopleden op te geven. Totdat de samensteller van dit jaarboekje op eigen gezag de cijfers invulde. Omdat alle gemeen- ten per lid en dooplid een bepaalde bijdrage moesten betalen, waren de ledentallen hem bekend. Het volgen- de jaar gaf de scriba van de betreffen- de gemeente het aantal leden en doopleden toen zelf maar op.

Grensverkeer

In de loop der jaren is ons jaarboekje steeds meer gegevens gaan verschaf- fen. Niet voor niets heet het nu ook Kerkelijk Jaarboek. Zo worden tegen- woordig de gegevens van alle refor- matorische scholen gedetailleerd opgenomen. Maar ook de kerkelijke statistiek is uitgebreid. Sinds 1966

Achter de cijfers

Dit jaar herdenken we het honderd- jarig bestaan van de Gereformeerde Gemeenten. De Saambinder is aan zijn 86e jaargang bezig, de Theologi- sche School bestaat 80 jaar en het Kerkelijk Jaarboek verscheen inmid- dels voor de 60ste keer. Die cijfers maken wel duidelijk dat de uitbouw van het kerkelijk leven geleidelijk aan heeft plaats gevonden.

In 1948 verscheen het eerste jaar- boekje onder redactie van dr. C. Steenblok. „Reeds lang werd er een

dringende behoefte aan gevoeld”, zo schreef hij in zijn voorwoord. Wie tot de uitgave besloten heeft, is niet dui- delijk. In ieder geval vermeldten de Acta van de generale synode van 1947 daarover niets. Wellicht lag het initia- tief bij dr. Steenblok zelf. De Gerefor- meerde Kerken waar hij vandaan kwam, kenden zo iets immers al sinds jaar en dag. Ook de christelijke gere- formeerden waren vertrouwd met een dergelijke publicatie. Wellicht dat in de vooroorlogse jaren de Gereformeerde Gemeenten zo'n

wordt een overzicht gegeven van het kerkelijk grensverkeer. Dat grensverkeer levert voor onze gemeenten keer op keer een negatief saldo op. Niet alleen voor wat betreft de overgangen naar de onkerkelijkheid, maar ook die naar andere kerken.

Alleen in het jaarboekje van 1973 is die tabel achterwege gelaten. Met name ds. A. Vergunst was beducht voor de averechtse effecten die het publiceren van deze ongunstige cijfers zou kunnen oproepen. Maar de generale synode van 1974 volgde hem daarin niet. Ouderling H. van Rossum pleitte er voor die tabel te blijven opnemen, ook al toonde zij een zwakke kant van ons kerkelijk leven. Sindsdien staat het kerkelijk grensverkeer weer in het jaarboek vermeld. Dat is ook maar het beste. De dingen zijn nu eenmaal zoals ze zijn.

„Het verlies van leden aan andere kerken, met name aan de Hervormde Kerk, moet ons twee dingen te zeggen hebben. Enerzijds zullen wij als Gereformeerde Gemeenten onszelf moeten blijven en moet onze conclusie zijn ten aanzien van hen die ons verlaten: wat dan valle, dat valle. Anderzijds moet het ons ook aanzetten tot zelfonderzoek. Hoe komt het dat ons woord, onze prediking en ons leven niet meer kracht doen?“, zo stelde ds. Vergunst destijds op de synode. Die woorden hebben nog niets van hun betekenis verloren.

In de loop der jaren is het verliessaldo duidelijk gegroeid. Bedroeg dat in de jaren zestig nog minder dan 100 per jaar, in de jaren zeventig steeg dat tot bijna 300. In de jaren tachtig was er sprake van een forse stijging van het jaarlijkse verliessaldo naar zo'n 750. Dit stabiliseerde in de jaren negentig op 775, om in de eerste jaren van de 21ste eeuw uit te komen op bijna 900. Het aantal toetredingen steeg in de loop der jaren wel, maar het aantal mensen dat onze gemeenten verliet, groeide aanmerkelijk sneller. In 2006 kwam dat aantal voor het eerst boven de 2000. In 1990 stelde de generale synode een commissie in om deze kerkverlating nader te onderzoeken. Een van haar conclusies was dat het bij overgangen naar andere kerken vaak ging om gezinnen met jonge kinderen. De overgangen naar de onkerkelijkheid betroffen vooral doopleden die zelfstandig vertrekken. Bij elkaar genomen verklaart dat waarom er altijd meer doopleden dan belijdende leden moeten worden uitgeschreven.

Individualisme

De afval naar de onkerkelijkheid neemt bij de Gereformeerde Gemeenten wel toe, maar is nog altijd duidelijk lager dan bij de meeste kerken het geval is. Bij de overgangen naar andere kerkverbanden waren de verliezen naar de Hervormde Kerk (thans PKN) altijd het grootst. In het grensverkeer met de Christelijke Gereformeerde Kerken bestond er in de jaren zestig en zeventig vrijwel altijd een overschot, nadien is dat voor ons omgeslagen in een groeiend tekort. Met betrekking tot de nieuwe Hersteld Hervormde Kerk was er de afgelopen drie jaar sprake van een duidelijk verliessaldo. Daarentegen vertoonde het kerkelijk grensverkeer met de Oud Gereformeerde Gemeenten en de Gereformeerde Gemeenten in Nederland vrijwel altijd een positief saldo. Dat ligt tegenwoordig hoger dan enkele decennia geleden. Het zal duidelijk zijn dat bij deze kerkelijke overgangen zeer uiteenlopen-

Mensen zoeken een compromis tussen de moderne cultuur die een grote invloed op hen uitoefent en de kerk waartoe zij van huisuit behoorden.

de factoren een rol spelen. Zo kunnen huwelijk en verhuizing zwaarwegende redenen zijn. Soms veranderen mensen van kerk vanwege hun voorkeur voor een bepaalde predikant. Of vanwege grote bezwaren tegen hun eigen predikant. Soms is er een bepaalde kwestie die hen hoog zit. In het algemeen stappen mensen gemakkelijker over van het ene kerkverband naar de andere, dan de generatie van hun ouders dat deed. Dat hangt onder meer samen met het groeiende individualisme in onze maatschappij. Mensen voelen tegenwoordig minder binding met de kerk waar ze gedoopt en opgegroeid zijn en waartoe ook hun voorgeslacht behoorde.

In nogal wat gevallen is er zelfs sprake van een duidelijke onvrede of zelfs aversie ten opzichte van de kerk waarin men opgroeide. Men voelt zich daar niet langer thuis, zo men zich daar ooit al heeft thuis gevoeld. Vaak gaat het dan niet alleen om bezwaren tegen de Gereformeerde

Gemeenten, maar neemt men in leer en leven duidelijk afstand van de bevindelijk gereformeerde richting. In onze tijd verlopen kerkelijke overgangen veelal van rechts naar links, of van strikt naar minder strikt en van minder strikt naar nog minder strikt, of hoe men het maar noemen wil. Mensen zoeken een compromis tussen de moderne cultuur die een grote invloed op hen uitoefent en de kerk waartoe zij van huisuit behoorden. De volgende generatie gaat dan meestal nog weer een paar stappen verder.

Bijna 60.000 mensen

Een globale berekening leert dat in 50 jaar tijd een kleine 60.000 mensen onze gemeenten verlaten hebben. Een indrukwekkend aantal. Een klein deel daarvan zal na verloop van tijd 'met leedwezen' zijn teruggekeerd. Maar dan nog is er sprake van een omvangrijke uitstroom die ons met grote droefheid moet vervullen. Niet alleen en niet in de eerste plaats omdat de Gereformeerde Gemeenten zonder dat verlies veel groter zouden zijn geweest. Maar omdat een niet onbelangrijk deel van hen daarmee ook weggeleden is van de leer die naar de godzaligheid is. Voor ouders en andere familieleden, kerkenraden en predikanten is dat inderdaad een ingrijpende zaak.

Daarbij zullen we steeds de twee gezichtspunten voor ogen moeten houden die ds. Vergunst op de synode van 1974 noemde. Enerzijds hoeft het ons in tal van gevallen niet te verwonderen als mensen onze gemeenten verlaten. Het zou veel merkwaardiger en eigenlijk ook wel bedenkelijker zijn als ze, gezien hun opvattingen over de leer en hun levenswandel, van mening waren geweest dat ze nog heel goed in onze gemeenten pasten. De Gereformeerde Gemeenten zijn een kerk met een belijdenis en een kerk met tucht. Maar tegelijkertijd zal de vraag aan de orde moeten komen waarom wij deze mensen niet vast konden houden. Wat heeft er ontbroken in onze opvoeding, in het catechetisch onderwijs, in de ambtelijke begeleiding en in de prediking? Als die vragen voor ons werkelijkheid worden, komen we er altijd met schuld uit. Dan is het een wonder dat onze gemeenten jaar in jaar uit nog een zekere groei vertonen.

(slot volgt)

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

Evangelisch

Veel invloed heeft de evangelische beweging in kerkelijk Nederland. Sommigen zijn daar blij mee. Anderen zien het met grote zorg aan. Weer anderen weten niet goed hoe ze er over moeten denken. Hebben reformatische en evangelische christenen elkaar gevonden? Trekken ze voortaan gezamenlijk op en staan ze zo sterker tegenover een onchristelijke wereld? In de komende tijd willen we wat nader kennismaken met de evangelische beweging. Het licht van Gods Woord zal het belangrijkste moeten zijn om tot een eerlijk oordeel te komen.

Het gebeurde ergens in het land in een hervormde gemeente. Op eerste Pinksterdag legde een flink aantal jonge mensen openbare geloofsbelijdenis af. De meerderheid had zijn wortels in de Gereformeerde Gemeenten. Nu zaten ze voorin de kerk. Het kerkgebouw zat afgeladen vol, voor de dienst hing er een gezellige sfeer. Men was zichtbaar blij met de bijzondere dienst die spoedig zou beginnen.

Samen getuigen

Nadat de dominee iedereen hartelijk welkom heeft geheten, worden drie coupletten van Psalm 100 gezongen: Juich aarde, juicht alom den HEER'. Daarna begint de eigenlijke dienst met het votum en de groet. Even later horen we uit honderden monden opnieuw zingen. "Samen in de naam van Jezus, heffen wij een loflied aan, want de Geest spreekt alle talen en doet ons elkaar verstaan. Samen bidden, samen zoeken naar het plan van onze Heer. Samen zingen en getuigen, samen leven tot Zijn eer". Het tweede couplet volgt, en het derde: "Prijs de Heer, de weg is open naar de Vader, naar elkaar. Jezus Christus, Triomfator, mijn Verlosser, Middelaar." Het is een opwekkingslied, afkomstig uit de Pinksterkerken, maar nu gezongen in een kerk met reformatische wortels. Vele gezangen zullen nog volgen in de dienst.

Met hun jawoord verbinden de belijdeniscatechisanten zich aan de gemeente. Geknield wordt hen de

hand opgelegd, waarna ze worden uitgenodigd om voortaan deel te nemen aan het Heilig Avondmaal. Eén van de catechisanten legt een getuigenis af, waarna de hele groep zingend antwoord geeft op de toespraak van de dominee. Het is opnieuw een opwekkingslied: "Maak ons tot een stralend licht voor de volken, een stralend licht voor de mensen om ons heen". De piano begeleidt het zingen. In het dankgebed wordt nog een keer verwezen naar de pinksterdag. Toen kwamen er 3000 tot geloof. Met deze 3000 staan de jonge mensen die hun zojuist hun jawoord gaven in verbinding, aldus de dominee. "Zo komen we tot U met onze dank, lof en gebeden."

Verschuivingen

Waarom dit voorbeeld? Het is niet bedoeld om op een andere kerk neer te zien. Maar het genoemde voorbeeld lijkt geen uitzondering te zijn binnen reformatisch Nederland. Allerlei signalen wijzen erop dat daar grote verschuivingen te zien zijn. Verschuivingen die een invloed van de evangelische beweging laten zien. Zijn het alleen verschuivingen in de

Als we nadenken over de evangelische beweging, dan moeten we dat eerlijk doen. Met vooroordelen komen we niet verder.

vorm van de kerkdiensten? Of raken die verschuivingen ook de inhoud? Ook dat. We luisteren een ogenblik naar de preek in de bewuste dienst op eerste Pinksterdag. De dominee had als tekst Johannes 15:8 gekozen. De schriftlezingen waren in de Herziene Statenvertaling. "Hierin wordt Mijn Vader verheerlijkt, namelijk dat u veel vrucht draagt en Mijn discipelen bent."

"Verheerlijken", zo legde de dominee de tekst uit, "is hoog van iemand opgeven, alleen met waardering spreken, de goede naam onderstrepen. Toegepast op God betekent dit – laat

ik het met de taal van jongeren zeggen – dat God geweldig is, omdat Hij iets geweldigs heeft gedaan. Als je God wil verheerlijken, moet je beginnen met dingen waar je dankbaar voor bent. Zodra je dat ook aan anderen vertelt, ja, dan begint het al, dan ben je er al mee begonnen om God te verheerlijken, daarmee versterk je die goede naam van God. Begin te zien wat God voor je gedaan heeft en spreek het maar uit. In God verheerlijken zit het woord heerlijk. God verheerlijken is tegen anderen zeggen dat het zo heerlijk is God te dienen. Waarom? Omdat God de wereld zo lief heeft gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft. Doet u ook mee?"

Dankbaarheid

De dominee vervolgde: "Misschien bent u hier wel en denkt u: zo heb ik het nooit geleerd, bij ons in de kerk zeggen ze het heel anders. Dat kan absoluut zo zijn. Ik geloof dat we in de kerk nogal eens aan de verkeerde kant beginnen, met verkeerde woorden. We spreken over alles wat er aan ons mankeert. Daar ben ik diep van overtuigd, de donkerste woorden zijn niet donker genoeg. En toch ben ik zo vrij u te vragen mee te doen: Dank u wel Heere God, wat is het heerlijk om U te dienen! Opnieuw vraag ik u: Doet u mee?"

Het was duidelijk in de kerkdienst dat het stuk van de dankbaarheid centraal stond. Het stuk van de ellende ontbrak, over de verlossing in Christus werd nauwelijks gesproken. Het leek een vanzelfsprekendheid te zijn. Zo was de dienst toch zingend begonnen: "Samen in de naam van Jezus." Het gezang na de prediking onderstreepte dit nog eens: "Laat me in U blijven, groeien, bloeien, o Heiland Die de wijnstok zijt." Niet alleen het stuk van de ellende was weg, maar als gevolg daarvan ook de noodzakelijkheid van de verzoening door Christus. Wat overbleef was dankbaarheid, dat geïsoleerd van het geheel van Gods Woord werd belicht.

EO

Evangelische invloeden in de reformatische wereld zijn er vele. Wie wat op de hoogte blijft van boeken en bladen die verschijnen, kan niet om die conclusie heen. Grofweg kunnen we vier kanalen aanwijzen waardoor de invloed voelbaar is. Dat zijn de media, bijeenkomsten, liederen en lectuur.

Bij de media denken we vooral aan de

Stilgezet

'Help mij, heilige Anna! Ik zal monnik worden!' We kennen allemaal deze woorden van Luther, die hij uitriep toen hij de dood voor ogen had tijdens een hevige onweer dat losbarstte op een zomermiddag nabij Stotternheim. We horen er de roomse dwalingen in doorklinken en toch zei ik als godsdienstdocent op de middelbare school nog wel eens tegen een klas: 'Ik wilde wel dat jullie net zo ver waren als Luther toen was.'

Het gaf wel eens wat verbazing, want de jongelui wisten best dat je niet zalig wordt door monnik te worden. En trouwens ook die heilige Anna, wat kon die betekenen voor je behoud? Immers niets! Hoe kon dan een rechtzinnig godsdienstleraar zeggen dat je zoiets als Luther zou moeten leren kennen? Ik heb altijd geprobeerd het hun uit te leggen. Het ging hier om een jongeman die door de dood achtervolgd werd en opeens ook de dood voor zich zag. Hij moest sterven en hij kon niet sterven. Daarom probeerde hij de dood te ontvluchten. Hij kende geen betere weg dan die de kerk in zijn dagen wees en dat was in dit geval dan de weg via de heiligen en het klooster. Dat was inderdaad geen beste weg en dat heeft Luther naderhand ook wel geleerd.

De heilige Anna die hij aanriep, was

volgens de roomse traditie de moeder van Maria en de grootmoeder van Jezus. In Duitsland werden ze gedrieën afgebeeld op schilderijen en vereerd als een drie-eenheid. Anna was daarbij de patrones van de mijnwerkers en Luthers vader was een kleine mijnheer. Luther geeft later zelf toe dat hij Anna als een afgod vereerde. En wat het monnik worden betreft, meestal ging iemand in een klooster omdat de ouders dit wilden. Luthers ouders hadden hem evenwel laten studeren en ze hadden hoge verwachtingen van zijn toekomst, die ze in duigen zagen vallen toen hun zoon zelf besloot om in het klooster te gaan. De relatie met zijn ouders is erdoor verstoord en eerst later kan hij zijn vader verklaren wat hem bewogen heeft. Dan verwijst hij naar het verschrikkelijke gebeuren bij Stotternheim en hoe hij dit heeft ervaren. Hij was op weg van huis naar Erfurt, waar hij aan de universiteit zijn rechtenstudie zou beginnen. Wellicht kon hij er notaris door worden of een goede betrekking krijgen aan het hof van de keurvorst. Maar de jonge Luther werd niet getrokken naar een glanzende positie in de wereld. Hij liep onder overtuigingen. Hij noemt het later 'tentatio tristitiae', aanvechtingen der droefenis. We moeten dat niet afdoen met een of andere psychologische verklaring, alsof hij wat

depressief in aanleg was, leed aan een ontwikkelingsstoornis, of met andere begrippen die de onbekendheid van de verklaarder tonen met het werk van de Heilige Geest. Luther heeft indrukken van zijn eeuwige bestemming en vreest niet aan Christus' rechterhand, maar aan Zijn linkerhand gesteld te worden: eeuwig buiten! Als dan het onweer hem onderweg overvalt, vreest hij dat zijn laatste uur geslagen heeft. Zou God hem nog sparen als hij alle wereldse genoegens ontvluchtte? Hij had er alles voor over, alle toekomstdromen en zelfs de gunst van zijn ouders, als hij maar vrede met God verkreeg. Dat wilde hij zoeken en dat alleen. Daarvoor zette God hem stil en keerde Hij hem om: om Hem te zoeken tot behoud.

Dat was het nu wat ik mijn leerlingen toewenste: er alles voor over te hebben om God te zoeken. Niet jagen naar geld en goed, naar gunst of eer, maar naar geborgenheid bij God, naar Zijn gunst en gemeenschap. Bent u al zover als Luther bij Stotternheim?

Goes,

ds. C.J. Meeuse

Evangelische Omroep. De invloed van deze omroep op de gereformeerde gezindte is moeilijk te meten, maar naar mijn overtuiging is ze bijzonder groot. In veertig jaar tijd zijn de uitzendingen via radio en televisie als een gestage drup geweest die de gedachten van duizenden hoorders en kijkers heeft gestuurd. Het omroepblad van de EO werkt daaraan mee. Ongeveer driekwart van de adressen uit het bestand van de EO is

te vinden binnen de reformatorische kerken, slechts een kwart in evangelische gemeenten.

Dan zijn er de *bijeenkomsten*. Jaarlijks worden er in het hele land honderden evangelische bijeenkomsten gehouden. De meest opvallende zijn wel de Pinksteropwekkingconferentie in Biddinghuizen, waar in totaal zo'n 35.000 gasten verwelkomd worden, het Flevo Festival, een muziekfestival

met ruim 10.000 bezoekers en de EO-Jongerendag met eveneens zo'n 35.000 jeugdige bezoekers. Hoeveel reformatorische jongeren hebben de EO-Jongerendag al bezocht en daar de mix van een evangelische boodschap en een wereldse sfeer ingedemd? "Wat een feest!" zo kopte het EO-blad *Visie* op de voorpagina over de jongerendag. Daarnaast zijn er tientallen spreekbeurten van evangelische voorgangers als dr. W.J. Ouwe-

neel (vergadering van gelovigen), ds. Orlando Bottenbley (vrij baptist) en ds. D. Westerkamp (Nederlands gereformeerd predikant, net als zijn vrouw).

Veel aandacht hebben genezingsbijeenkomsten getrokken van mensen als Jan Zijlstra en de Nigeriaan T.B. Joshua. Verder worden er doorlopend conferenties belegd op het gebied van gemeenteopbouw (Willow Creek, New Wine), evangelisatie (Alpha-cursus) en christelijk leiderschap in de kerk. Dergelijke conferenties worden de laatste jaren door opvallend veel predikanten uit de gereformeerde gezindte bezocht. Vooral binnen de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Nederlands Gereformeerde Kerken bestaat belangstelling voor zulke bijeenkomsten.

Lectuur

Als derde kanaal van invloed noemen we de *liedcultuur*. Het is haast verbazend hoe snel de bundel opwekkingsliederen velen binnen de reformatorische kerken voor zich heeft gewonnen. Hoe komt het dat de deze puur evangelische bundel en ook andere evangelische gezangen zo populair zijn onder jongeren? Hoe is het mogelijk dat het opwekkingslied "Als een hert dat verlangt naar water" zelfs binnengedrongen is op jeugdverenigingen en ongemerkt een plaatsje kreeg in zangbundels die onze eigen jongeren gebruiken? Blijkbaar zit er iets aantrekkelijks in de evangelische beweging. Wat is dat? En waarom is het zo aantrekkelijk? Vult het evangelische lied een leegte op? Worden er zaken uit de Schrift gehaald die in de reformatorische kerken onderbelicht bleven?

Dan is er nog het kanaal van *boeken en tijdschriften*. Veelschrijver Ouwe-neel heeft zijn sporen wel getrokken. Boeken over de gaven van de Heilige Geest verschenen de laatste jaren in veelvoud. Allerlei gemakkelijk leesbare evangelische boeken waaien over uit Amerika en spreken jong en oud blijkbaar aan. En laten we niet een vrouwenblad als *Eva* vergeten, waarmee de EO duizenden binnen de gereformeerde gezindte bereikt. En hoeveel evangelisch gedachtegoed is er inmiddels binnengedrongen in de meditaties en andere artikelen in landelijke kerkbladen van reformatorische kerken?

Eerlijk

De komende tijd willen we in een

serie artikelen leer en leven binnen de evangelische beweging nader onderzoeken. We willen de vergelijking maken van de evangelische manier van bijbellezen en de gereformeerde. Daarbij vragen we ons ook af welke invloed de leer op het leven heeft. Als we nadenken over de evangelische beweging, dan moeten we dat eerlijk doen. Met vooroordelen komen we niet verder. Daarmee doen we elkaar geen recht. We hebben betrouwbare gegevens nodig en een betrouwbare maatstaf om deze te beoordelen. De maatstaf kan alleen Gods Woord zijn. Onze belijdenisgeschriften zullen ons helpen om de boodschap van Gods Woord uit te drukken. We houden aan die belijdenisgeschriften vast, al willen velen in

de evangelische beweging er niet van weten.

Objectieve informatie vanuit de evangelische wereld halen we uit boeken, tijdschriften en krantenartikelen, die ik in de tien jaren die achter liggen heb verzameld. Een zekere welwillendheid zal nodig zijn in het lezen. We mogen niet bij voorbaat uitgaan van slechte bedoelingen. Onkunde doet gemakkelijk afdrijven van de zuiverheid van Gods Woord. Maar, aan de andere kant, een ongelukkig gekozen uitdrukking heeft wel vat op ons bedrieglijke hart. Daarom rust er op ons allen de dure plicht om de boodschap van Gods Woord zuiver te bewaren.

(wordt vervolgd)

Middelburg, ds. J.M.D. de Heer

Het grondvlak aan het woord...

N.a.v J. P. Sinke, deel 2 van 'Zijn daan getoond, en trouw'lijk hen geleid', 100 jaar Gereformeerde Gemeenten, Drukkerij en boekhandel Van Velzen B.V. Krabbendijke. deel 2 kost € 34,50 (deel 1 is ook nog leverbaar voor dezelfde prijs)

In 'De Saambinder' van 31 mei j.l. is het eerste deel van deze serie van twee door ds. B. van der Heiden besproken. Daarnaast verwijzen we graag. Deze recensie heeft vele positieve reacties opgeleverd. Gelukkig lag er een herdruk op de plank... Op 1 augustus ontvingen we als redactie het tweede deel. Dat wacht al veel te lang op bespreking. Onze excuses daarvoor aan de auteur, onze vriend J. P. Sinke uit Krabbendijke, en de directeur van Van Velzen B.V, de heer L. J. Meeuwssen. Want dat hebben ze niet verdiend. Maar de gelegenheid ontbrak om eerder uw aandacht via ons kerkelijk blad voor het tweede deel van deze waardevolle uitgave te vragen.

Monnikenwerk

Vanaf augustus 1998 heeft de auteur wekelijks een fors aantal uren aan deze herdenkingsuitgave 1907-2007 gewerkt. In het RD stond, dat wanneer er een onderscheiding bestond voor monnikenwerk, hij die beslist verdiend heeft. Want hij heeft niet alleen enkele honderden boeken moeten doornemen, maar

ook duizenden kerkbodes. Daarnaast heeft hij op vele plaatsen in ons land foto's gemaakt. Van Oostburg tot Groningen, van Eindhoven tot Oosterend en van Haarlem tot Enschede. In het totaal bevat dit tweede deel zo'n 650 foto's. In deel 1 waren dat er 'maar' 540. In deel 1 werden de gemeenten van de particuliere synoden Zuid en Zuidwest voor het voetlicht gehaald. In dit tweede deel de zes classes van de particuliere synoden Noordwest en Oost: Amsterdam, Gouda,

Heere, Gij zijt ons geweest een Toevlucht van geslacht tot geslacht...

Utrecht, Barneveld, Kampen en Rijssen. Aan iedere gemeente worden minimaal drie pagina's besteed. Het interessante is dat hierbij de *plaatselijke* gemeente, het grondvlak van de kerk, de 'gewone' ouderling en diaken in verleden en heden, de organist en de koster ed. aandacht krijgt. Hier klopt(e) immers het hart van ons gemeentelijk leven. Dat heeft de samensteller heel goed gevoeld. Ook zijn wijze van werken getuigt daarvan. Hij verzocht in een vroegtijdig stadium om de medewerking van de verschillende gemeenten. En deze mede-

werking en het vertrouwen blijkt hij gelukkig ook ruimhartig gekregen te hebben. Waarbij elke plaatselijke bijdrage de goedkeuring van de desbetreffende kerkenraad kreeg. Over de autonomie van de plaatselijke gemeente gesproken!

Iedere gemeente

Daarom is dit dan ook zo'n waardige herdenkingsuitgave geworden. Het vertolkt iets van *elke* gemeente, klein of groot, actief of schijnbaar minder actief. *Ieder* komt hier bij aan het woord. Het is niet selectief, op welke wijze dan ook. Daarom kost het ons ook geen enkele moeite om deze publicatie als waardige herdenkingsuitgave t.g.v. het 100-jarig bestaan van onze gemeenten bij u van ganser harte aan te bevelen. In deze maand waarin nog al wat boeken geschonken worden, willen we dit ook naar onze jongeren heel graag met nadruk aanbevelen. Want wanneer men erin gaat bladeren dan blijf je bezig.... Met meer dan bladeren. Lezen, lezen over wat de Heere als de God der geslachten werkte en wat Hij dwars door menselijke schuld, zonde en kleinzieligheden heen alleen om de genade die in Christus Jezus is wilde zijn voor onze voorgelachten en wil blijven voor de late nageslachten. "Heere, Gij zijt ons geweest een Toevlucht van geslacht tot geslacht... Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden en Uw heerlijkheid over hun kinderen (Psalm 90:1 en 16)'.
Opa
Met het samenstellen van dit herdenkingsboek op eigen initiatief heeft drukkerij Van Velzen een groot risico willen nemen en het heeft dit bedrijf veel energie en tijd gekost. Toch blijkt uit alles, dat dit hen ook veel (arbeids)vreugde heeft opgeleverd. De vele positieve reacties die na de verschijning van deel 1 ontvangen werden, stimuleerden om ook aan deel 2 de uiterste zorg te besteden. Daarom is een aanbeveling mijnerzijds eigenlijk helemaal niet nodig. U zult mij vergeven dat ik tenslotte iets aanhaal van bladzijde 163. Het staat daar onder de gemeente waarin ik geboren en getogen ben, Tricht- Geldermalsen. Het gaat over mijn opa. Er staat boven: *Niet tevergeefs geleefd*: 'Van 1911 tot 1946 wordt de gemeente in het ambt gediend door ouderling D. J. van Aalst. Ter gelegenheid van zijn 25-jarig ambtsjubileum schrijft ds. G. H. Kersten in 'De Saambinder' van 14 januari 1937 enkele waarderende woorden: 'Op 6 december j.l. mocht D.J. van Aalst te Tricht het voorrecht beleven, dat hij 25 jaren in het ambt van ouderling heeft mogen die-

nen. Naar toerbeurt gaat hij nog wekelijks voor in het lezen van een predikatie. Zijn huis heeft altijd voor een ieder opengestaan. Ook nog vinden de dienaeren des Woords, die in de gemeente optreden, er altijd een vriendelijk tehuis. Dat de Heere hem in het overige zijns levens nog moge sterken, opdat hij nog vele jaren werkzaam zij tot stichting der gemeente en tot uitbreiding van Gods koninkrijk en hem schenken het loon der getrouwe dienstknechten'. Na zijn 25-jarig ambtsjubileum mag Van Aalst de gemeente nog bijna tien jaar in het ambt dienen. Op 13 maart 1946 komt er een eind aan zijn aardse reis. Na zijn overlijden schrijft ds. J. B. Bel: 'Toch is het een voorrecht te mogen weten, dat hij niet tevergeefs geleefd heeft. De Heere heeft een rust overgelaten voor Zijn volk. Hij heeft de strijd gestreden en mag nu

de kroon der overwinning dragen, omdat God het wil'. Ook ds. L. Rijkssen condoleert de familie per brief. Hij schrijft: 'We hadden niet kunnen denken toen ik de laatste keer bij u was, dat dit voor het laatst in zijn leven zou zijn en dat hij zo spoedig reeds de begeerte van zijn hart zou verkrijgen. We mogen geloven dat hij een goede ruil gedaan heeft'. Ziet u, inderdaad Gods daden getoond en trouwelijk hen geleid... Opdat het navolgende geslacht die weten zou, de kinderen die geboren zouden worden; en zouden opstaan en vertellen ze hun kinderen. En dat ze hun hoop op God zouden stellen en Gods daden niet vergeten, maar Zijn geboden bewaren...' (Psalm 78:6 en 7): En dáár gaat het toch om in ons kerkelijke leven?

Klaaswaal,

ds. G. J. van Aalst

KERKNIEUWS

Beroepingswerk

Beroepen

Te Bodegraven: ds. A.T. Vergunst te Carterton Nieuw Zeeland;
Te Borsselle:
ds. C. van Krimpen te Oud-Beijerland;
Te Ermelo en te Leerdam:
ds. A. Schot te Nunspeet;
Te Hilversum:
ds. M. Karens te Werkendam;
Te Lynden (VS):
ds. P. van Ruitenburg te Chilliwack (Can.);
Te Nieuwdorp:
ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;
Te Ridderkerk-Slikkerveer en te Rotterdam-Zuidwijk:
ds. J.S. van der Net te Houten;
Te Rotterdam-IJsselmonde:
ds. A.H. Verhoef te St. Catharines (Ontario-Can.);
Te Terneuzen:
ds. B. van der Heiden te Alblasterdam;
Te Tricht-Geldermalsen:
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord.

Bedankt:

Voor Ede: ds. M. Karens te Werkendam;
Voor Groningen en voor Sioux Center (VS): ds. P. van Ruitenburg te Chilliwack (Can.).

AFSCHEID DS. A. VERSCHUURE VAN KRABBENDIJKE

De kerkenraad van de Geref. Gemeente

te Krabbendijke deelt hierbij mee dat zijn herder en leraar, ds. A. Verschuure, op **woensdag 26 december** in een bijzondere dienst afscheid zal nemen. Deze dienst wordt gehouden in het eigen kerkgebouw, J.W. Frisostraat 1. Aanvang: 10.00 uur.

BEVESTIGING/INTREDE DS. A. VERSCHUURE TE SCHERPENZEEL

De kerkenraad van de Geref. Gemeente te Scherpenzeel deelt met blijdschap mee dat op **woensdag 9 januari** ds. A. Verschuure als herder en leraar aan deze gemeente zal worden verbonden. De bevestigingsdienst zal geleid worden door ds. B.J. van Boven. Deze dienst begint om 14.00 uur. De intrededienst vangt aan om 19.00 uur.

Wij nodigen u hartelijk uit tot het bijwonen van deze diensten, die gehouden zullen worden in de Adventkerk van de Geref. Gemeente te **Veenendaal**, Vijftien Morgen 51.

BEVESTIGING/INTREDE KAND./DS A.J. DE WAARD

Bevestiging

Dinsdag 18 september jl. was een bijzondere dag voor de gemeente van Stolwijk. Kandidaat De Waard werd die dag door ds. L. Blok, als onze herder en leraar in het ambt bevestigd. De gemeente van Krimpen a/d IJssel had

hiervoor gastvrij de Seba-kerk ter beschikking gesteld.

Tekst voor de prediking was Ezechiël 3:17: 'Mensenkind! Ik heb u tot een wachter gesteld over het huis Israëls; zo zult gij het woord uit Mijn mond horen, en hen van Mijntwege waarschuwen.'

Het thema was: De wachter over het huis Israëls, onderverdeeld in 4 gedachten: 1. Zijn benaming, 2. Zijn aanstelling, 3. Zijn afhankelijkheid, 4. Zijn opdracht.

1. Zijn benaming. Ezechiël 3 bepaalt bij de aanstelling van Ezechiël. Ezechiël was net als Jeremia van priesterlijke afkomst, terwijl Amos een ossenherder was. De Heere gebruikt mensen van onderscheiden rangen in Zijn dienst. Ezechiël wordt aangesteld als wachter over het huis Israëls, de weggevoerden in ballingschap. Een wonder dat temidden van de tuchtigende hand Gods, in onverdiende goedheid een dienst-knecht wordt geschonken.

De benaming mensenkind betekent letterlijk kind van Adam. Daar valt niets goeds van te zeggen en wijst op de vergankelijkheid. Het is een zegen als dat beleefd wordt; dat houdt laag bij de grond. Het bevat ook een les voor de gemeente om het niet van een dominee te verwachten.

2. Zijn aanstelling. Het werk van een wachter is waken: het op tijd signaleren van gevaren en alarm slaan. Niet de kerk, maar God door de Heilige Geest in Christus stelt wachters aan. Niemand neemt zichzelf die eer aan. De grote Wachter geeft te spreken. Zijn Woord mogen we daarom niet zien als eens mensenwoord. 'Die u hoort, hoort Mij. Die u verwerpt, verwerpt Mij, Die God gezonden heeft.'

3. Zijn afhankelijkheid. Het eerste wat van groot belang is voor iemand die dienen mag in de wijngaard is niet preken, maar Gods Woord horen. Daar zijn geopende oren voor nodig. Als de Heere opent, geeft dat priesterlijke bewogenheid om het Woord naar voren te mogen brengen. Dat drukt af in de gemeente. Het horen van het Woord uit de mond Gods betekent ook dat dienaren van het Woord daar niets

vanaf mogen doen of er aan toe mogen voegen.

4. Zijn opdracht. Ezechiël moet 'hen van Mijntwege waarschuwen.' Dat is een afbrekende en armmakende prediking. Voor hen die door deze prediking zijn ontdekt, kan er niet ruim genoeg gesproken worden over de Schoonste aller mensenkinderen. Niet alleen de onbekeerden, maar ook Gods volk moet gewaarschuwd worden als zij rusten buiten een bewuste vereniging met Christus. Het is een voorrecht als de betekenis van 'mensenkind' veel beleefd mag worden door gemeente en voorganger. Dan wordt het eeuwig welzijn begeerd van degenen die aan de zorgen worden toebetrouwd, dan wordt Gods eer beoogd en dan geeft dat verwachting van de grote Zender.

Na het lezen van het formulier klinkt op de gestelde vragen een duidelijk 'Ja ik, van ganser harte.' Naast de bevestiger nemen aan de handoplegging deel de consulent ds. Golverdingen, de docenten ds. Moerkerken en ds. Van Aalst, en oud. Madern. Staande wordt ds. De Waard Ps 20:1 toegezongen. Na een enkel persoonlijk woord tot ds. De Waard, richt ds. Blok zich vervolgens tot familie, kerkenraad en gemeente van Stolwijk waarna de dienst besloten wordt met het zingen van Ps. 90:9.

Intrede

Tekst voor de prediking in de intrededienst was Efeze 6:19: 'En voor mij, opdat mij het Woord gegeven worde in de opening mijns monds met vrijmoedigheid, om de verborgenheid van het Evangelie bekend te maken.' Deze tekst houdt in een oproep tot gebed om: 1. opening des monds, en 2. opening der Schriften.

In een voorafpraak geeft ds. De Waard uitdrukking aan zijn begeerte om in God te eindigen. Vandaag mogen we zeggen: 'Uw wil is altoos wijs en goed, 't is majesteit al wat Gij doet.' De Heere heeft het hart geneigd en reeds verbondenheid geschonken. Maar nu is voor de toekomst zo nodig dat Gods aangezicht met ons mede optrekt. In eigen kracht is het onmogelijk de grote taak die wacht,

te volbrengen. De apostel Paulus wist daar ook van. Hij roept daarom op tot gebed.

1. Gebed om opening des monds. Vanuit de gevangenis van Rome heeft hij deze herderlijke brief geschreven aan de Efeziërs, als een gezant in een keten om het Evangelie. Toch bleef hij prediken. De kanttekenaren wijzen erop dat de apostel hierbij doordrongen is van zijn onbekwaamheid en afhankelijkheid, - uitgedrukt in het woordje 'gegeven'- als zij schrijven bij deze bede: 'Dat is, de bekwaamheid om het Woord Gods te spreken met *standvastigheid en vrijmoedigheid*.' Standvastigheid wat betreft de leer van vrije genade, vanwege de strijd van binnen en van buiten. Dit is een gebed om ernst, bewogenheid, bekwaamheid en opening. De dominee vraagt de kleine kinderen en de jongeren of ook zij willen bidden of hun nieuwe dominee voor hen gebruikt mag worden.

Vrijmoedigheid in de prediking is van wezenlijk belang. De apostel zegt daarvan in Rom. 1:16 'Ik schaam mij des Evangelies van Christus niet.' Nu vraagt hij om onderhouding van die vrijmoedigheid.

2. Opening der Schriften. Vele verborgenheden zijn er in het Evangelie, die ontsloten moeten worden. Bijzonder wel de verborgenheid van zalig worden om niet. Opening is nodig opdat hij zou mogen doorgeven hetgeen hijzelf in de ontdekking geleerd heeft voor de poort van Damascus en in het nadere onderwijs hoe Christus een gestalte heeft gekregen.

Het Evangelie is voor de natuurlijke mens geen blijde of gewenste boodschap. Het plaatsmakende werk van de Heilige Geest is nodig. Ds. De Waard hoopt ze in Stolwijk tegen te komen, bij wie alle wegen vastlopen, opdat het oog ontsloten zou mogen worden voor de enige Weg, uitgedacht van eeuwigheid, uitgewerkt in de tijd door de arbeid van Sions betalende Borg. Tot besluit eindigt de dominee met de woorden van de apostel Petrus uit 1 Petr. 4:11.

Na het zingen van Ps 111:5, richt ds. De Waard zich in een persoonlijk (dank)woord achtereenvolgens tot de docenten van de Theologische School, de curatoren, familie Bal, consulent en classispredikanten, afgevaardigden uit de classis Gouda en de PS Noord-West, B&W van de gemeente Vlist, organisatiecomité, kerkenraad en koster van Krimpen a/d IJssel, de gemeente van Stolwijk, kerkenraad en oud-predikant, catechisanten, (hulp)koster, verenigingen, gemeente en kerkenraad van Hendrik-Ido-Ambacht, (oud-)studenten, vrien-

■ VAN DE REDACTIE

Aangezien de kerstdagen dit jaar op dinsdag en woensdag vallen, dient het nummer van De Saambinder dat in die week zal verschijnen, eerder dan gebruikelijk gedrukt te worden. In verband hiermee dienen opgaven van kerkdiensten, alsmede kerknieuws en berichten voor plaatsing in bedoeld nummer, **uiterlijk dinsdag 18 december** in het bezit van het kerkelijk bureau te Woerden resp. de redactiesecretaris te Ridderkerk te zijn.

den en familie.

Daarna volgen de gebruikelijke toespraken: Namens de classis en de PS spreekt ds. Golverdingen en zegt dat ds. De Waard nu geroepen is om bruidswerver voor de grote Bruidegom te zijn.

Namens het curatorium spreekt ds. Van Ekeveld van de blijdschap op een dag als deze en wenst n.a.v. Jer. 15:16 dat ds. De Waard veel Gods Woord mag opeten; dat zal in de prediking gemerkt worden. Student Labee spreekt namens de studenten n.a.v. Ps.71:20 van de strijd die verbonden is aan de roeping. Wethouder Van Dorp roept een hartelijk welkom toe in de Krimpenerwaard. Oud. Madern memoreert de verwondering dat buiten menselijke berekening om de gemeente van Stolwijk weer een herder en leraar mag ontvangen en laat

tenslotte ds. De Waard toezingen Ps. 89:10.

Daarna wordt deze gedenkwaardige dag afgesloten door ds. De Waard met het voor de eerste maal leggen van de zegen op de gemeente.

G.P. van Nieuw Amerongen.

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK

* Pag. 76, **mentor kring Utrecht voor studerenden.**

Drs. T.J. van den Berg, Wegenbouw 59, 3991 NH Houten, tel. 030-657 54 42, e-mail: tjvandenber@filternet.nl is opvolger van dr. ir. J.H. Seppenwoolde.

* Pag. 91, **classis Ridderkerk.**

De nieuwe scriba van de classis is: C.A. Herweijer, Klapproosstraat 5, 3286 VC Klaaswaal. Tel. 0186-57 37 49, mobiel 06-51 83 76 90.

voor het deputaatschap Israël.

Veenendaal

Kerstzangavond op **zaterdag 22 december**, aanvang: 19.30 uur, in de Adventkerk te Veenendaal, Vijftien Morgen 51, m.m.v. het gemengd koor "Met hart en stem"; de jeugdkoren "De Kleine Harp" en "Deo Juvante"; en instrumentaal ensemble "Con-Passione". Opening en meditatie door ds. J. van Belzen.

Werkendam

Kerstzangavond op **vrijdag 21 december**, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Werkendam, m.m.v. het gemengd koor "Sjier Hasjiriem"; het mannenkoor "Door Eendracht Verbonden"; het jeugdkoor "Asaf" en het jongerenkoor "Cantilena" uit Werkendam. Leiding en meditatie: evangelist H.J. v.d. Boogaart uit Tilburg. Collecte t.b.v. de verbouwde evangelisatiepost in Tilburg. Aan de uitgang collecte ter bestrijding van de onkosten.

Yerseke

Koor- en samenzangavond op **zaterdag 22 december**, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Yerseke, m.m.v. het jeugdkoor "David"; het gemengd koor "A Capella" en het mannenkoor "Ethan" uit Yerseke. Leiding: ouderling P. van Vijven. Collecte t.b.v. de Theologische School.

Zeist

Kerstzangavond op **zaterdag 22 december**, aanvang 19.30 uur, in de Rehobothkerk van de Geref. Gemeente te Zeist, Joubertlaan 5 (hoek Bergweg), m.m.v. het gemengd koor "Sursum Corda" en het kleinkoor "Con Amore". Opening en meditatie door ds. J.J. van Ekeveld. Sluiting door ouderling A. Hoogerwerf.

■ KERSTMIDDAG GEHANDICAPTENCLUB "MEFIBOSETH" TE HARDINXVELD-GIESENDAM

Kerstmiddag op **zaterdag 15 december**, aanvang 14.30 uur, van de gehandicaptenclub "Mefiboseth" in de Eben-Haëzerkerk van de Geref. Gemeente te Hardinxveld-Giessendam, Buitendams 118. Deze middag zal gevuld worden met een kerstvertelling, zingen en het opzeggen van gedichtjes en teksten door clubleden en catechisanten. Iedereen is van harte welkom!

BERICHTEN

■ CENTRAAL BUREAU GEREF. GEMEENTEN

Aan belanghebbenden wordt meegedeeld dat de instellingen die in het Centraal Bureau te Woerden gehuisvest zijn, gesloten zijn **vanaf maandag 24 december t/m dinsdag 1 januari**. Het betreft de volgende bureaus: Zending, Jeugdbond, Helpende Handen, Israël, Evangelisatie, Bijzondere Noden, Kerke-lijk Bureau, Diaconale en Maatschappelijke Zorg, Vluchtheuvel en Centraal Bureau.

De medewerk(st)ers wensen u allen gezegende kerstdagen en een voorspoedig nieuwjaar.

■ ZANGAVONDEN

Beekbergen

Kerstzangavond op **zaterdag 22 december**, in de Dorpskerk te Beekbergen, m.m.v. het mannenkoor "Jubilate Deo" uit Apeldoorn en enkele instrumentalisten. De samenzang begint om 19.15 uur. Opening om 19.30 uur. Meditatie door ouderling F. van Toor.

Gouda

Kerstzangavond op **zaterdag 22 december**, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Gouda, Ronsseweg 1-3, m.m.v. het gemengd koor "Sursum Corda"; het jongerenkoor "Da Capo" en het kinderkoor "Jong Sursum Corda".

Meditatie door ds. G. Clements. Aan het einde van de avond, circa 21.15 uur, zal er koffie worden aangeboden.

Hardinxveld-Giessendam

Kerstzangavond op **zaterdag 22 december**, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Hardinxveld-Giessendam, Buitendams 118, m.m.v. het kinderkoor "Harpe Davids"; het meisjeskoor "Talitha" en het gemengd koor "Harpe Davids"; aldaar. Algehele leiding: ds. W.J. Karels.

Heusden

Samenzangavond op **zaterdag 15 december**, aanvang: 19.30 uur, in de Grote Kerk te Heusden, m.m.v. het kinderkoor "Samuël" en het jongerenkoor "Con Forza" uit Poederoyen, en het Dirkslands mannenkoor. Opening, meditatie en sluiting door ds. L. Blok. Collecte t.b.v. Theologische School.

Tilburg

Kerstsamenzangavond op **zaterdag 22 december**, aanvang 19.30 uur, in de evangelisatiepost Het Kruispunt te Tilburg, Offenbachstraat 105. Leiding: evangelist H.J. v.d. Boogaart. Collecte

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 16 DECEMBER 2007

Aagtekerke 9.30 uur (H.A.) en 19.00 uur ds. Tuinier en 14.30 uur leesdienst; Aalst 14.30 uur ds. M. Karens; Alblaserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 15.00 uur ds. Schreuder; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 16.30 uur stud. Boeder; Barendrecht 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur stud. Boeder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur ds. Paul; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. C. Harinck; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 15.30 uur ds. De Waard; Dinteloord 14.00 uur ds. Brugge; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 15.00 uur ds. De Wit; Dordrecht 9.30 (H.A.) en 17.00 uur ds. Brugge; Ede 12.15 uur ds. F. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karels; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. Bakker; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Ermelo 19.00 uur ds. Kleppe; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 14.30 uur ds. Van Krimpen; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; Haamstede 15.30 uur ds. Vreugdenhil; Haarlem 18.30 uur ds. Neele; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. Joosse; Hoogeveen 19.00 uur ds. Bakker; Hoogvliet 18.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kamperland 10.00 en 15.00 uur stud. Bredeweg; Kapelle-Biezeling 9.30 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. Hakvoort; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur ds. Hoogerland; Lelystad 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. Katten-

berg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Marknesse 19.00 uur ds. Tanis; Meeuwen 14.30 uur ds. Melis; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Middelburg-Centrum 9.30, 14.30 en 18.30 uur ds. De Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. Van Manen; Moerkapelle 9.30 (doventolk) en 18.30 uur ds. Boogaard; Naaldwijk 19.15 uur ds. Golverdingen; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 14.00 uur ds. Baan; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Verweij; Nisse 9.30 en 14.30 uur stud. Labee; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oostburg 15.00 uur ds. Moens; Oostkapelle 15.00 uur ds. Van Gelder; Oostvoorne 19.00 uur ds. P. Mulder; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. P. Blok; Poortugaal 14.30 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 19.00 uur ds. Clements; Rijssen-Noord 9.30 en 19.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 16.30 uur ds. Paul; Rotterdam-Centrum 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rotterdam-IJsselmonde 15.00 uur ds. W.J. Karels; Soest 9.30 uur ds. Kleppe en 19.00 uur ds. Schot; Spijkenisse 10.00 en 15.30 uur ds. Van der Net; Sprang-Capelle 19.00 uur ds. L. Blok; Stad a/h Haringvliet 10.00 en 16.00 uur stud. Van Rijswijk; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. De Waard; Terwolde-De Vecht 14.30 uur ds. Kleppe; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 19.00 uur ds. Visscher; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Utrecht 19.00 uur ds. Van Belzen; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Van Belzen; Vlaardingen 19.00 uur ds. Driessen; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur leesdienst; Waarde 9.30 uur ds. Vreugdenhil en 14.00 uur ds. Verschuure; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. Tuinier; Woer-

den 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 18.00 uur ds. Van der Poel; Zaandam 19.45 uur ds. Kattenberg; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckeveld; Zoetermeer 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 18 DECEMBER 2007

Naaldwijk 19.45 uur ds. Van Aalst; Oud Beijerland 19.30 uur ds. Van Krimpen (bijbellezing); Zaandam 19.30 uur ds. Mondria.

■ WOENSDAG 19 DECEMBER 2007

Aalburg 19.30 uur ds. De Wit; Eindhoven 19.30 uur stud. Labee; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Leerdam 19.30 uur ds. Hoogerland; Meeuwen 19.30 uur ds. Schipper; Nieuw Beijerland 19.30 uur ds. Vermeij; Oostvoorne 19.30 uur ds. Van der Net; Ouddorp 19.30 uur ds. Hakvoort; Oudemirdum 19.30 uur ds. Van Dieren; Puttershoek 19.30 uur ds. Verweij; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Schot; Veen 19.30 uur ds. Melis; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens; Zeist 19.30 uur ds. Van Eckeveld.

■ DONDERDAG 20 DECEMBER 2007

Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. Silfhout; Ermelo 19.30 uur ds. Kleppe; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. P. Mulder (bijbellezing); Marknesse 19.30 uur ds. Vogelaar.

■ VRIJDAG 21 DECEMBER 2007

Nieuw Beijerland 15.30 uur (huw. bev.) ds. Vermeij.

■ EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openings tijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur, zaterdag van 13.00-17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Steun het evangelisatiewerk door uw gift en belangstelling. Breng eens een bezoek aan onze evangelisatiepost. Hartelijk welkom! Openingstijden: dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Bareellei 64; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend op dinsdag van 10.00-15.00 uur, donderdag van 15.00-21.00 uur en zaterdag van 11.00-15.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois.

Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105. Samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur.

Het inloopcentrum "Het kruispunt" is geopend op: dinsdag en woensdag van 14.00-17.00 uur; donderdag van 10.00-14.00 uur en 18.30-21.00 uur en zaterdag van 13.00-16.00 uur. U bent hartelijk welkom.

ADVERTENTIES

*Niet ons, o Heere! Niet ons, maar
Uwen Naam geef eer, om Uwer
goedertierenheid, om Uwer waarheid wil.*

Psalm 115 : 1

Op jl. 10 december mochten onze geliefde ouders

G.H. Verweij

en

A. Verweij-Honkoop

herdenken dat zij 55 jaar in het huwelijk waren verbonden.

Dat zij nog vele jaren voor elkaar en voor ons gespaard mogen blijven is de wens van hun kinderen, klein- en achterkleinkinderen.

Den Haag: Addie Pols-Verweij en Jan Pols
Nicol en Raoul, *Ines*
Stephanie en Martijn

Westmaas: Peter Verweij en Jacqueline Verweij-Blok
Petra en Martin
Gerald, Ageeth

Ridderkerk: Mark Verweij en Mary Verweij-Kriekaard
Geert en Sarah, *Sophia*
Jan-Maarten, Max, Daniël, Marie-Agaath

Ridderkerk: Jos Verweij en Mirjam Verweij-van den Heuvel
Gerard, Jan Pieter, Marnix

Deze dag is in familiekring herdacht, mede in verband met het verblijf van onze moeder in verpleeghuis Salem te Ridderkerk.

Kraaijenlaan 76
2566 RK Den Haag

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

En het geschiedde, dat de bedelaar stierf
Lukas 16 : 22a

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Kootwijkerbroek heeft met droefheid kennisgenomen van het overlijden van hun ambtsbroeder

T.W. van Middendorp

op de leeftijd van 58 jaar.

In alle getrouwheid heeft hij vanaf 1993 de gemeente als diaken mogen dienen. De Heere ondersteune zijn bedroefde weduwe, kinderen en kleinkinderen.

Namens de kerkenraad, ds. G. Beens, preses
W.J. Boone, scriba

Kootwijkerbroek, 5 december 2007

Ben jij die jongen die op zoek is naar een kamer in **Rotterdam**?
Ons **studentenhuis** zoekt per januari nieuwe bewoners.
Huurprijs, onder € 200,-.
Mail gerust: studentenhuis@solcon.nl

Het deputaatschap tot Hulpverlening in Bijzondere Noden van de Gereformeerde Gemeenten houdt zich in het kader van het door de Generale Synode aan haar verstrekte mandaat bezig met diaconale hulpverlening in binnen- en buitenland. Deze hulpverlening betreft zowel de ...
 alsook meer structurele projecten waarbij wordt samengewerkt met lokale kerken en/of christelijke organisaties. Voor de uitvoering van deze taken beschikt het deputaatschap over een eigen bureau in Woerden.

begrafenisverzorging
T den Hollander
 Vlaardingen - den Haag

Begraven
 Rotterdam
 Breda
 Groningen
 ...

...overeenstemming met de stellingen...
 De functionaris werkt nauw samen met de algemeen secretaris en wie ook wordt gerapporteerd.

- Functie**
 Naast algemene secretarische werkzaamheden omvat deze functie o.a.:
- Het bepalen van contacten met uitvoerende partners in ...
 - Het bepalen van hulpaanvragen en het deputaatschap daarvoor adviseren
 - Het verzorgen van rapportages over de voortgang en realisatie van projecten
 - Het instellen van voorlichtingsmateriaal ten behoeve van ...
 - Het instellen van subsidieaanvragen voor projecten
 - Het instellen van de deputatenvergaderingen en de ...

www.natuursteenhuis.nl

NatuursteenHuis

vakmensen vertalen uw wensen

- **Marmer, graniet en hardsteen** (voor binnen & buiten)
- **Grafmonumenten**
- **Vakkundig advies**

Goes tel (0113) 216555
 Middelburg tel (0118) 612579
 v. Zandee & De Klijper OK voor leveringen buiten Zeeland

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
 Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
 www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
 Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Zorg dichtbij

Rotterdam, Gouda, Gorinchem, Zwijndrecht, Veenendaal, ...

Zorg dichtbij

... isati ... cten ... van ...
 ... pro ... je ... hu ...

Jong, maar ontvankelijk

Steun het reformatorisch onderwijs aan Chinese kinderen!

stort uw gift op **3473.76.029** ten name van Hudson Taylor/SBHC

HUDSON TAYLOR

Stichting Bijbelse Hulpverlening China

voor info of voorlichting bel 06 200 13 173

Voor een zorgzame begeleiding

ROOSTER

Begrafenisonderneming

Banenveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Hardinxveld-Giessendam
Statenweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

"De liefde van God"

door

Joos van Laren

n.a.v. 1 Joh. 4:9

Bij de boekhandel € 1,80

Tel. 0172 - 21 36 55

Begrafenisverzorging "Honestum"

0180 - 628908 (dag en nacht)

L. Mellesse-Verveer en D.D.E. Mellesse

Voor Rotterdam - Barendrecht - Ridderkerk
H.I. Ambacht - Zwijndrecht - Dordrecht e.o.

EINDEJAARSACTIE

ALLE PANFLUITEN 5% KORTING

- ROEMEENSE PANFLUITEN
- DIVERSE BLOKFLUITEN
- VIOLIN

R. MULDER - STAPHORST

06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

Waardige en stijlvolle verzorging

van begrafenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwd en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzoorgers:

- H. de Jongh • P.H. van der Leer • E. Treur

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:

Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Wardenburg:

Kerkstraat 15a, Tel. (0418) 65 20 39

Zeist:

Kroostweg 22, Tel. (030) 69 95 330

BEGRAFENISVERZORGING KINA

010 - 458 31 12

Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda
D.W. Schipper 010-4506626 J. Koolman 0182-583932
Capelle aan den IJssel Gouda

Te koop vrijstaande woning aan de Oosterstraat 9 te Krimpen aan de IJssel.

Gelegen in nette buurt (oud Krimpen, nabij winkelcentra, reformatorische scholen en kerken). De behoorlijk zonnige woning heeft ook een dakterras van ca. 22 m². Buitenkant is goed gerenoveerd en is voorzien van dubbelglas, nieuwe hardhouten kozijnen en buitendeuren.

Binnenshuis is enige modernisering gewenst. De moderne combiketel is 5 jaar oud.

Redelijke vraagprijs van
€ 239.000,- k.k.

Voor informatie kunt u contact opnemen:
tel: 0416-692121 bgg 0416-693335

Begrafenisverzorging

Bert Dorst

Molenpad 4
4696 BP Stavenisse

Beschikbaar voor Tholen, Sint Philipsland,
Schouwen Duiveland, Dinteloord e.o.

Tel. 0166-692390

Tel. 06-20544452

Wij verzorgen alléén begrafenissen.

Te huur in **Gouda** voor studentes
PABO en/of werkende meisjes
mooie kamers.

Tel. 0182 - 51 21 88.

HEEFT DE KERK NOG TOEKOMST?

Dit is één van de vragen die in meerdere of mindere mate aan de orde komen in onderstaande boeken van Adriaan van Belzen:

Christen zijn in kerk en wereld'

Gesprekken met bevindelijk-gereformeerde predikanten. O.a. ds. A.A. Egas over 'Kerk en eredienst', ds. Tj. de Jong en ds. A. Kort over 'Leven als christen in de wereld', ds. F. Mallan en ds. J. Veenendaal over 'de ware Kerk' en ds. W. Visscher over 'Jongerenpastoraat.'

€ 19,30

Tussen God en mens

Gesprekken met bevindelijk-gereformeerde predikanten 2 O.a. ds. W. Harinck over 'de mens en zijn verantwoordelijkheid', ds. W.J. Karels over 'het gebed', ds. M.J. Kater over 'het Godsbeeld', ds. F. Mulder over 'Gods leiding in het leven', ds. W. Pieters over Schriftgezag en schriftkritiek.

€ 18,90

Terugblik, gesprekken over verleden, heden en toekomst van de 4 Gereformeerde Gemeenten

Met de predikanten: A. Bac, L. Blok, J.M.D. de Heer, F. Mallan, A. Schreuder, W. Silfhout, A. van Voorden en de ouderlingen J.B. Philibert, G.R.J. van Heukelom en A.J. Verwijs.

€ 17,50

Prijzen (excl. verzendkosten) Bestellen: 0342-421031 of via belzen@filternet.nl

De handen van de kerk wereldwijd

**Dominicaanse
Republiek**
Gezondheidszorg

Darfur
Noodhulp

Papoea
Alfabetiseringswerk

Peru
Aandacht
en liefde
voor straat-
kinderen

Zuid-Afrika
Hulp aan aidswezen

Help mee!

Steun ons werk met een gift! Giro 307447
Nodig ons uit voor een gemeenteavond of vereniging!
Tel: 0348-489910

Deputaatschap tot Hulpverlening
in Bijzondere Noden van de
Gereformeerde Gemeenten

Postbus 615 • 3440 AP Woerden • Giro 307447
Tel: 0348-489910 • Fax: 0348-483721 • E-mail: bijzonderenoden@cbgg.nl

Begrafenisverzorging van der Vliet

Voor een stijlvolle begrafenis

in Elspeet en omstreken

G.J. van der Vliet, Boekweitweg 22,
8075 CP ELSPEET

Tel: 0577-492830, b.g.g. 06-12934519
Dag en nacht voor u bereikbaar.

Wij verzorgen alleen begrafenissen.

12 daagse Israelreis

met bezoek aan Jordanië

Er zijn nog plaatsen over
in onze voorjaarsreis.

DV 13 mei – 24 mei 2008

Informatie: J.H. Mauritz, 0348-401978.

email: jh.mauritz@solcon.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

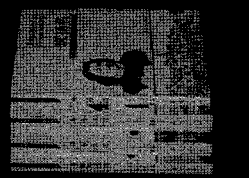
G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Verboden, maar gezegend

Geef de Chinezen reformatorische lectuur!

stort uw gift op **3473.76.029** ten name van Hudson Taylor/SBHC

HUDSON TAYLOR

Stichting Bijbelse Hulpverlening China

voor info of voorlichting bel 06 200 13 173

BOEKHANDEL / ANTIQUARIAAT DE ROO

Van Meelstraat 12 • ZWIJNDRECHT • tel. 078 - 612 40 81

Voor al uw NIEUWE en TWEEDEHANDS: THEOLOGISCHE BOEKEN
KINDERBOEKEN
LEESBOEKEN

Tevens Inkoop en Taxatie Gebruikte Boeken maandag gesloten

OPVOEDEN is mensenwerk

Heeft u problemen bij het opvoeden van uw kind
of is de relatie tussen u en uw kind verstoord?
Neem dan contact op met SGJ Toegang.

033 - 475 33 00 www.sgj.nl

Christelijke Jeugdzorg

SGJ Toegang werkt samen met De Vluchtheuvel.

Professionele hulp voor christenen

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER

hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen

vestigingen:

RIDDERKERK

Verlengde Kerkweg 11

BARNEVELD

Wilhelminastraat 14

METEREN (GELDERMALSEN)

Dorpsstraat 18

Bel voor informatie of aanmelding:

(0180) 42 69 55

of kijk op www.psychbrouwer.nl

Ambtskleding

Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.

Trouwkostuums - Jacquets - Pantalons

Streeppantalons - Overhemden

Stropdassen - Sokken - Overjassen

Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 b.g.g. 06-30189592

OPENINGSTIJDEN: MA. GESLOTEN,
DI T/M DO 9-18 UUR,
VR 9-21 UUR EN ZA 9-17 UUR.
OP AFSpraak MOGELIJK